

هندوستان

Goodwin, William گودوین، ویلیام
هندوستان / ویلیام گودوین؛ ترجمه فاطمه شاداب، تهران:
ققنوس، ۱۳۸۳. ۱۴۴

ص. مصور. — (مجموعه ملل امروز؛ ۵)

ISBN 964-311-535-6

India, c2000. عنوان اصلی:
کتابنامه: ص. ۱۳۹-۱۳۵

نمایه.
۱. هند. الف. شاداب، فاطمه، ۱۳۴۶-، مترجم. ب. عنوان.
۲. هند. الف. شاداب، فاطمه، ۱۳۴۶-، مترجم. ب. عنوان.
۹۵۴ DS ۴۰۷/ گ ۹۵۹

۱۳۸۳

کتابخانه ملی ایران
۸۳-۲۷۶۶۵ م

هندوستان

ویلیام گودوین

ترجمه فاطمه شاداب

این کتاب ترجمه‌ای است از:

India

William Goodwin

Lucent Books, 2000

انتشارات فقنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای ڈاندار مری
شماره ۲۱۵، تلفن ۶۴۰۸۶۴۰

* * *

ویلیام گودوین

هندوستان

ترجمه فاطمه شاداب

چاپ اول

۳۰۰ نسخه

۱۳۸۳

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۶۴ - ۳۱۱ - ۵۳۵ - ۶

ISBN: 964 - 311 - 535 - 6

Printed in Iran

فهرست

مقدمه: هندوستان: «سرزمین شگفتی‌ها»	۷
۱. تنوع زیستی، جغرافیایی و آب و هوایی	۱۱
۲. ریشه‌ها: تمدن هزاران ساله هندوستان	۳۱
۳. از مهاجرنشین بریتانیایی تا بزرگ‌ترین کشور مردم‌سالار دنیا	۵۱
۴. گوناگونی نژادی و مذهبی	۷۱
۵. هنر و فرهنگ	۸۹
۶. مشکلات و چالش‌های امروزه هند	۱۰۹
نکاتی درباره هندوستان	۱۲۵
یادداشت‌ها	۱۲۷
گاهشمار	۱۲۹
منابعی برای مطالعه بیشتر	۱۳۵
منابع مورد مشاوره	۱۳۷
نمایه	۱۴۰

مقدمه

هندوستان: «سرزمین شگفتی‌ها»

یونانیان، اولین اروپایی‌هایی بودند که از هندوستان دیدار کردند و شگفتی‌های این سرزمین را سه قرن قبل از میلاد مسیح شرح دادند. طی قرن‌ها و تا به حال هر کس که به این کشور گسترده و متفاوت سفر کرده، تحت تأثیر عجایب و شگفتی‌های آن قرار گرفته است. مارک تواین، نویسندهٔ آمریکایی، پس از دیدار از هندوستان در سال ۱۸۹۶ اظهار داشت که از دیدن این سرزمین چنان شگفتزده و متحیر شده که حتی قادر به سخن گفتن هم نیست. مارک تواین که قلمی توانی داشت در این مورد نوشت، «من نمی‌توانم با جمله‌ها و عبارت‌ها جهانی را که در این سرزمین گسترده نهفته است، شرح دهم، مرا ببخشید زیرا تنها قادرم بگویم هندوستان سرزمین شگفتی‌هاست.»^(۱)

گفتن این که هندوستان سرزمین گوناگونی‌هاست، کافی نیست. در هندوستان تنوع و گوناگونی حیرت‌آور است. زندگی روستایی قرون وسطایی در کنار نیروگاه‌های هسته‌ای ادامه دارد. فیل‌ها با آرامش در کناره رودخانه‌ها گام برمی‌دارند، رودخانه‌هایی که از یخچال‌هایی بر فراز بلندترین رشته کوه جهان سرچشمه گرفته‌اند. روحانیان هندو دستورات قدیمی‌ترین دین جهان را اجرا می‌کنند، در حالی که دانشمندان ماهواره‌هایی بسیار پیشرفته را طراحی می‌نمایند. تنوع مردمان و سرزمین هندوستان به حدی است که به وصف نمی‌آید. هندوستان با داشتن جمعیتی حدود یک میلیارد نفر که از نظر نژادی، فرهنگی و روحیه بسیار

متفاوتند، تقریباً $\frac{1}{4}$ جمعیت جهان را در خود جا داده است. این مردم در گسترهای به اندازه $\frac{1}{3}$ مساحت ایالات متحده زندگی می‌کنند، در سرزمینی با کوه‌های مرتفع، جنگل‌هایی مه‌آلود، رودهایی خروشان، کشتزارهایی شاداب و انبوه، جلگه‌ها و دشت‌های وسیع و ساحلی در کنار دو دریا. در

هندوستان بیش از یک دوچین زبان اصلی و بیش از هزار گوییش مختلف وجود دارد. هندوستان پر جمیعت‌ترین کشور مردم‌سالار دنیاست و بیش از بیست حزب سیاسی دارد که بازتابی است از وجود فرهنگ‌های مختلف که بر اساس شالوده تاریخی که سابقه‌ای بیش از چهار هزار سال دارد، به وجود آمده‌اند.

تنوع زیاد اجتماعی در هندوستان با تنوع جغرافیایی آن کشور همخوانی دارد. بخشی از بلندترین رشته کوه‌های جهان حدود شمالی کشور را واقیانوس هند و دریای عرب دو طرف این سرزمین را در جنوب در بر گرفته‌اند. بین قلل مرتکع شمالی و ساحل این دو دریا، رودهای متعدد بزرگی طی مسیری پرپیچ و خم از میان فلات‌های حاصلخیز، جلگه‌ها و رشته کوه‌های کوچک‌تر می‌گذرند. در غرب بیابان وسیع هند قرار دارد که تقریباً هیچ رطوبتی ندارد، در حالی که در بقیه سرزمین پوشش گیاهی پریشت و سرسبزی وجود دارد. هندوستان با داشتن خاک حاصلخیز و آب فراوان سرزمینی مقدس است. این حاصلخیزی امکان شکوفایی تمدن را در گذشته‌های دور در این سرزمین فراهم کرده است. اولین تمدن‌های هندوستان دست‌کم به اندازه تمدن‌های هم‌زمانش در بین النهرین، یونان و مصر پیشرفت‌هه بوده‌اند.

در ابتدای قرن بیست و یکم هندوستان موقعیتی یافت تا به یکی از بزرگ‌ترین قدرت‌های دنیا تبدیل شود. هندوستان علاوه بر این که اقتصادش در دنیا مقام پنجم را دارد، طبقه متوسط تحصیل‌کرده و مرفه‌ی دارد که جمعیتش تقریباً به اندازه کل جمعیت ایالات متحده است. هندوستان دارای صنایع پیشگام با فناوری بالاست که ماهواره‌های ارتباطی را با موشک‌هایی ساخت هند به فضا فرستاده است و بیش از پنجاه کanal تلویزیونی را تغذیه می‌کنند، و بخش عمده نیازهای انرژی کشور را به وسیله نیروگاه‌های هسته‌ای تأمین می‌کند. هندوستان اخیراً با آزمایش سلاح‌های هسته‌ای اش به گروه محدود قدرت‌های نظامی دنیا پیوسته است.

رشد طبقه متوسط هندوستان و اقتصاد محکم و باثبات آن به این معنا

نیست که همه چیز در این سرزمین باستانی و شلوغ به خوبی پیش می‌رود. هندوستان کما کان با بی‌کاری گسترده، ازدحام و شلوغی زیاد، بسی‌سوادی، و کمترین درآمدهای سرانه دنیا روبروست. اغلب این مشکلات را می‌توان به نرخ بالای رشد جمعیت در کشور نسبت داد. اگر رشد جمعیت با نرخ فعلی ادامه یابد، در اواسط قرن بیست و یکم، هندوستان پر جمعیت‌ترین کشور کره زمین خواهد بود. در حالی که با روش‌های تنظیم خانواده و سایر برنامه‌های ملی میزان زاد و ولد را از شش کودک به ازای هر زن در سال ۱۹۵۰ به $\frac{3}{4}$ کودک در ۱۹۹۸ رسیده است، اما میزان مرگ و میر به علت مراقبت‌های بهداشتی بهتر کاهش یافته است. در نتیجه درگیری کشور هنوز هم ادامه دارد، چون هر ماه باید حدود یک میلیون نفر جمعیت بیشتر را سامان بدهد. با

چنین رشد جمعیتی گرفتاری‌های هندوستان برای تبدیل شدن به کشوری مدرن بیش از سایر کشورهاست. بیش از نیم قرن از زمانی که هندوستان به استقلال رسید، می‌گذرد ولی هنوز هم کشمکش بین نیروهای سیاسی و فرهنگی مختلفی که کشور را به جهات متفاوت می‌رانند، ادامه دارد. طی تاریخ گوناگونی و تنوع حاکم بر هندوستان هم به کشور کمک کرده و هم به آن آسیب رسانده است و حال رهبران این کشور باستانی و مدرن تلاش می‌کنند تا این گوناگونی برای رسیدن به عظمت و شکوهی جدید استفاده کنند.

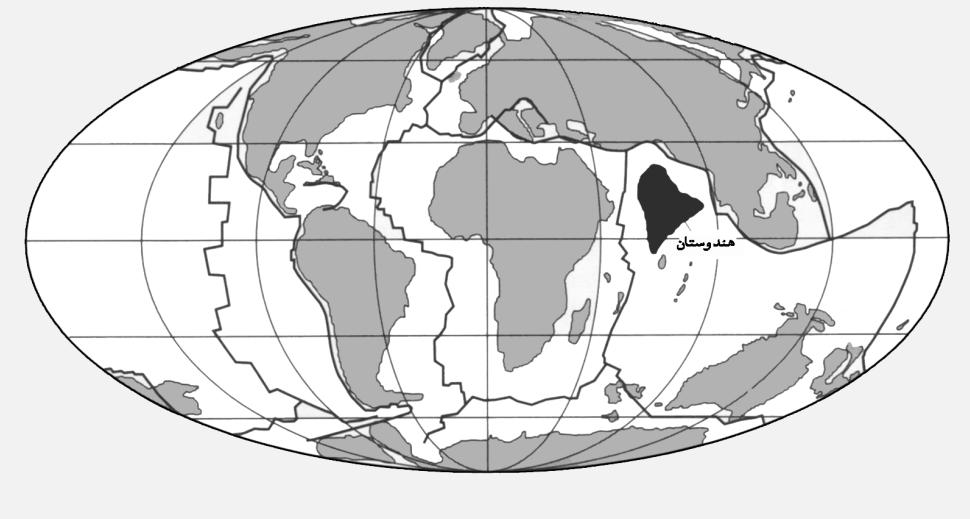
تعداد کودکان در این کشور که میزان زاد وولد بالا و رشد جمعیت بسیار سریع است، بسیار زیاد است.

تنوع زیستی، جغرافیایی و آب و هوایی

۱۵۰ میلیون سال پیش، سرزمینی که امروزه هندوستان نامیده می‌شود، چهره‌ای کاملاً متفاوت با امروز داشت. در آن زمان هندوستان جزیره‌ای به وسعت یک قاره بود که در اقیانوس هند، پایین گستره وسیع خشکی آسیا قرار داشت. آن جزیره بخشی از پوسته زمین بود و هنوز هم هست که آن را صفحات تکتونیک (زمین ساختی) می‌نامند. صفحه تکتونیک ذوزنقه‌شکل زیر هندوستان به تدریج به سمت شمال حرکت کرد و هنگامی که سرانجام به خشکی غیرمتحرک آسیا متصل شد، جزیره هندوستان به یک شبه قاره مبدل گشت. ولی حرکت صفحه تکتونیک زیر شبه قاره هند متوقف نشد و حتی هنوز هم گهگاه در مقابل چین تکان‌هایی می‌خورد. زلزله‌هایی که مکرراً در مناطق جنوبی هیمالیا رخ می‌دهد گواهی بر این مطلب است که هنوز شبه قاره به حرکتش ادامه می‌دهد و به آسیا فشار می‌آورد و زیر آن می‌لغزد.

در محل اتصال هندوستان به آسیا، چین خوردهایی در سطح زمین ایجاد شده که رشته کوههای هیمالیا، بلندترین رشته کوه جهان، را پدید آورده است. ارتفاع خیره‌کننده و مسیر طولانی این کوهها سبب شده که این منطقه نقطه آغاز بررسی‌های جغرافیایی هندوستان باشد. این کوهها چنان عظمتی دارند که مستقیماً عامل شکل‌گیری بخش عمده الگوهای آب و هوایی حاکم بر شبه قاره هند هستند. هر سال به مدت چند ماه، جبهه‌های هوایی اشبع از رطوبت به نام مانسون از روی اقیانوس هند به سمت خشکی می‌وزند. کوههای هیمالیا چون دیوار مرتفعی سد راه این جبهه‌هاست و سبب می‌شود تمام بار رطوبتی آن‌ها به شکل باران‌های سیل آسا بر شبه قاره ببارد.

جزیره هندوستان ، ۱۵۰ میلیون سال پیش

جبهه‌های مانسون ابتدا به کناره جنوبی هندوستان می‌رسند، از کوه‌های کوچک به نام گات^۱‌های غربی و شرقی عبور می‌کنند و سرانجام در دامنه‌های جنوبی قلل هیمالیا متوقف می‌شوند. رودهای متعددی آب فراوان حاصل از بارش باران‌های مانسون را همراه می‌برند و جلگه‌ها و دشت‌هایی که در مسیر عبور این رودخانه‌ها قرار گرفته‌اند، از حاصلخیزترین زمین‌های سراسر دنیا هستند. علاوه بر کوهستان‌ها، فلات‌ها، جلگه‌ها، دره‌ها و جنگل‌های حاره‌ای که جبهه‌های هوایی مانسون سبب ریزش باران فراوان در آنجا می‌شود، در هندوستان مکان‌هایی خشک با جمعیت اندک و بارش باران ناچیز هم وجود دارد. زندگی در هندوستان از جنبه‌های مختلفی تحت تأثیر تنوع جغرافیایی و آب و هوایی سرزمین قرار گرفته است – در حوزه داخل مرزهای این کشور بیابان‌های خشک، یخچال‌ها و مناطق برفگیر دائمی در بعضی از

1. Ghat

مرتفع‌ترین قلل جهان، جنگل‌های مه‌آلودی که کنام پلنگان است، یکی از مرطوب‌ترین مناطق سراسر دنیا، تعدادی از حاصلخیزترین زمین‌های پست سراسر کره زمین و مناطق کوهستانی زیبایی که چای و برنج در آن رشد می‌کند، قرار گرفته است.

موقعیتی بسیار حساس

کشور امروزی هندوستان که رسم‌آم جمهوری هندوستان نام دارد، در جنوب آسیا واقع شده است و مدار رأس السرطان از میان آن می‌گذرد. کشور هندوستان بخش عمده شبے قاره ذوزنقه‌ای شکل را به خود اختصاص داده است و چند گروه جزیره را که در خلیج بنگال و دریای عرب واقع شده‌اند نیز شامل می‌شود. وسعت کل کشور ۳,۲۵۱,۲۰۰ کیلومتر مربع است که بعد از چین از نظر وسعت مقام دوم را در آسیا دارد و $\frac{1}{3}$ وسعت ایالات متحده است.

کشورهای همسایه هندوستان عبارتند از: پاکستان در شمال غربی؛ چین و نپال در شمال و شمال شرقی؛ بوتان، بنگالادش در شرق و میانمار (قبل‌آ برمه نام داشت)، و سریلانکا (قبل‌آ سیلان نام داشت) که فاصله این دو کشور را می‌توان در عرض یک ساعت با قایق از طریق یک تنگه از دماغه جنوب شرقی هندوستان طی کرد.

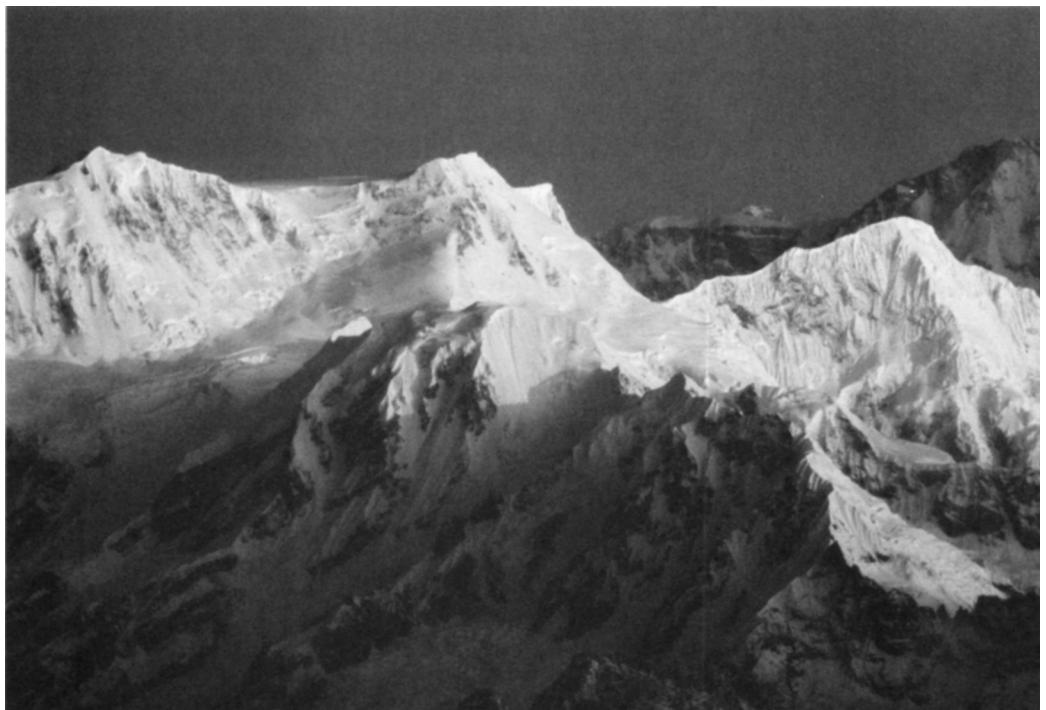
شبیه قاره هندوستان را می‌توان به چهار منطقه جغرافیایی کاملاً مشخص تقسیم کرد: کوه‌های هیمالیا، دشت‌های شمالی رود گنگ و شاخه‌های آن (دشت گنگ)، فلات جنوبی (دکن)^۱ که حدود آن با تپه‌ها و کوه‌های کم ارتفاع (گات شرقی و غربی) مشخص می‌شود و منطقه بیابانی شمال غربی (بیابان تار). علاوه بر این مناطق هندوستان سه گروه جزایر اقیانوسی را هم شامل می‌شود.

بزرگترین رشته کوه جهان

کوههای هیمالیا در شمالی‌ترین قسمت کشور عظیم‌ترین کوههای سراسر دنیا هستند. این کوههای بزرگ به دلیل دراز و ارتفاع‌شان یک سد فیزیکی میان هندوستان و چین به وجود آورده‌اند. در هیچ رشته کوه دیگری قله‌هایی با ارتفاع بیش از ۶۹۰۰ متر بالاتر از سطح دریا پیدا نمی‌شود اما چهارده قله در رشته کوه هیمالیا بیش از ۷۸۰۰ متر بلندی دارند و صد‌ها قله با ارتفاع بیش از ۶۹۰۰ متر وجود دارد. چون بخشی از این رشته کوه عظیم در کشورهای نپال، چین، بوتان و پاکستان واقع شده است، بعضی از قله‌های بلند در نواحی مرزی هندوستان واقع شده‌اند. بلندترین قله‌ای که تقریباً در هندوستان واقع شده است، قله کانچنجونگا (۸۴۶۲ متر)، سومین قله بلند جهان (بعد از قله اورست در نپال و کا - ۲ در پاکستان) است.

بیش‌تر صخره‌هایی که امروز کوههای هیمالیا را تشکیل می‌دهند،

قله کانچنجونگا، سومین
قله مرتفع جهان است که
در رشته کوه هیمالیا قرار
داده که مرز شمالی
هندوستان را تشکیل
می‌دهند.

زمانی زیر آب بودند و بخشی از یک دریای وسیع کم عمق را که بین چین و هندوستان امروزی واقع بوده تشکیل می‌دادند. در بالای بعضی از قله‌های بلند صخره‌های آهکی یافت شده که حاوی سنگواره جانداران دریایی بوده‌اند. به دلیل ادامه فشار صفحات تکتونیک، ارتفاع کوه‌های هیمالیا هنوز هم با سرعت نه متر در هر صد سال در حال افزایش است.

سرزمین هندوستان دو بخش کاملاً مجزای کوه‌های هیمالیا را در بر می‌گیرد. کانچنجونگا در بخش شرقی رشته کوه هیمالیا در بخش هندی سیکیم قرار گرفته است که به دلیل صخره‌های یخی اش معروف است. در غرب بین نپال، پاکستان و چین، کوه‌های هیمالیای گروال در هند واقع شده‌اند که غالباً از آن‌ها به عنوان زیباترین کوه‌های آسیای میانه نام برده می‌شود. بسیاری از مکان‌های مقدس هندوها و بودایی‌ها در کوه‌ها و دره‌های خوشایند و هماهنگ این منطقه واقع شده‌اند.

زیر کوه‌های گروال کشمیر قرار دارد که یک دره حاصلخیز با زیبایی‌های طبیعی رویاگو نه است. چون کشمیر و سایر مناطق نزدیک به دامنه‌های هیمالیا در تابستان خنک هستند، مجتمع‌هایی تحت عنوان «ایستگاه‌های کوهستانی» ساخته شده‌اند که برای هندی‌ها پناهگاهی را در برابر گرمای طاقت‌فرسای مناطق جلگه‌ای فراهم می‌آورند. خطر بزرگی که در رشته کوه‌های هیمالیا وجود دارد، بروز زمین‌لرزه‌های مکرر است که به دره‌ها و جلگه‌های پر جمعیتی که در کوهپایه‌های هیمالیا برپا شده‌اند، آسیب‌های فراوانی می‌رساند.

رودهای عظیمی که از کوه‌های عظیم جاری می‌شوند

تمام رودهای بزرگ هندوستان از جمله سند (که بخش اعظم آن در پاکستان امروزی جریان دارد)، گنگ (که گانگا هم نامیده می‌شود)، یامونا (که جمنا هم نامیده می‌شود)، و براهم‌پوترا از گسترده‌های بزرگ یخچالی و پوشیده از برف کوه‌های هیمالیا سرچشمه می‌گیرند. هنگام ریزش باران‌های مانسون و پس از آن این رودهای خروشان از دامنه‌های پر پیچ و خم سرازیر می‌شوند، سرعت زیادی دارند و در مسیرشان باعث

فرسایش صخره‌ها می‌شوند. در نتیجهٔ این فرسایش گستردگی، مقدار زیادی گل و لای در آب رودها معلق می‌ماند. هنگامی که رود به سطح نسبتاً هموار جلگه می‌رسد، سرعتش کم می‌شود و گل و لای و املاح معدنی همراه خود را به جا می‌گذارد که در نتیجهٔ خاک‌های حاصلخیز جدیدی فراهم می‌شود. این پرشدن مجدد جلگه‌ها و تقویت آن‌ها باعث شده است تا آبرفت‌های رودخانه‌ای واقع در شمال هندوستان یکی از بارورترین زمین‌های کشاورزی دنیا به شمار بیاید.

دو رود مهم هندوستان عبارتند از گنگ و براہماپوترا. گنگ مادر، مقدس‌ترین رود هندوستان، توسط هندوها به مانند یک الهه تقدیس و عبادت می‌شود. گنگ از کوه‌های جنوبی هیمالیا سرچشمه می‌گیرد و $\frac{1}{3}$ خاک هندوستان را آبیاری می‌کند و سرانجام به خلیج بنگال می‌ریزد. جلگه گنگ، زمین‌های حاصلخیز مرکزی هندوستان را تشکیل می‌دهد که مهد تمدن‌های بزرگی بوده است.

رود یامونا از آگرہ می‌گذرد و در اینجا تصویر عمارت زیبای تاج محل را بازمی‌تاباند و سرانجام در الله‌آباد به رود گنگ می‌ریزد. رودهای کوچک‌تری نیز به رود گنگ می‌پیوندند که علی‌رغم حجم زیاد آب رود

قایق‌ها در حال حرکت از کناره رود براہماپوترا. رودهای هندوستان نقش مهمی را در کشاورزی این سرزمین ایفا می‌کنند.

دلفین‌های رود گنگ

رود گنگ مقدس‌ترین رود هندوهاست و مقدس‌ترین شهر واقع در کناره رود گنگ واراناسی نام دارد. به نظر می‌رسد تمام راه‌های این شهر باستانی به کناره رود ختم شود و در آنجا با پله‌های بلندی به نام گات‌ها به پایین و به آب‌های قهوه‌ای رنگ گنگ می‌رسد. هر سال پیکر صدها هزار نفر را بر روی گات‌ها می‌سوزانند و خاکسترشان را داخل رودخانه می‌ریزند. رود گنگ از میان چند شهر بزرگ و چند منطقهٔ صنعتی عبور می‌کند. آب آن آلوده به نظر می‌رسد و از نظر آزمایشگاهی هم آلود است. اما از نظر هندوان مؤمن آبتنی کردن در رود گنگ به معنای پاک شدن از تمام گناهان است.

انسان‌ها تنها پستاندارانی نیستند که از رود گنگ استفاده می‌کنند. دلفین‌های رود گنگ که فقط در رود گنگ، براهم‌پوترا و سایر رودهای مجاور زندگی می‌کنند، هیچ‌گاه به دریا نمی‌روند. مثل سایر دلفین‌ها، این‌ها هم از روش جهت‌یابی پژواکی^۱ برای تصور محیط اطرافشان و یافتن غذا استفاده می‌کنند. در این دلفین‌های رودخانه‌ای، جهت‌یابی پژواکی در واقع کار بینایی را انجام می‌دهد، زیرا چشم این دلفین‌ها عدسی ندارد و تکامل نیافته است. آن‌ها فقط قادر به درک نور و تاریکی هستند که برایشان کافی است زیرا آب رودخانه بسیار گل آلود است. دلفین‌ها معمولاً در آب‌های کم عمق به پهلو شنا می‌کنند، که در این حالت یکی از باله‌هایشان به کف رود می‌خورد و دمshan از یک طرف به طرف دیگر می‌رود. فدراسیون جهانی حیات وحش تعداد دلفین‌های رود گنگ را کم‌تر از دو هزار عدد برآورد کرده است.

جمعیتی در کناره رود گنگ، که رود مقدس هندوهاست، ازدحام کرده‌اند.

گنگ، درازای این رود ۲۴۹۰ کیلومتر است و از نظر طول پانزدهمین رود آسیا و سی و نهمین رود دنیاست. رود براهمپوترا طویل‌تر است و از سرچشممه‌اش از کوه‌های هیمالیا در تبت تا جایی که در بنگلادش به رود گنگ می‌پیوندد، ۲۸۸۰ کیلومتر طول دارد. این دو رود بزرگ همراه با هم دلتای وسیعی را پدید می‌آورند که بخش اعظم بنگلادش و بخش شرقی هندوستان را می‌پوشاند. جلگه‌های پرآب حاصل از دو رود گنگ و براهمپوترا یکی از بارورترین خاک‌های کشاورزی در سراسر جهان است.

رود سند از کوه‌های هیمالیا نزدیک به منطقه لاداخ هندوستان سرچشممه می‌گیرد و از میان ایالت جامو و کشمیر می‌گذرد و بخش عمده‌ای از مسیر ۲۸۸۰ کیلومتری اش را به سمت جنوب در پاکستان امروزی طی می‌کند. دره حاصلخیز رود سند خاستگاه بعضی از اولین تمدن‌های شبه قاره بوده و منشأ اصلی نام «هند» است.

بیابان‌ها، فلات‌ها، گات‌ها و جزایر

ایالت پنجاب در بخش شمال غربی هندوستان در میان پنج رود قرار گرفته که همگی از کوه‌های هیمالیا سرچشممه گرفته‌اند. این رودها که بین هندوستان و پاکستان مشترک‌نند عبارتند از جهلمن، چناب، راوی، بئاس و ساتلچ. نام پنجاب نیز از دو واژه پنج و آب تشکیل شده که به این پنج رود دلالت می‌کند.

جهت ورود جبهه‌های هوایی مانسون به سرزمین هندوستان به صورتی است که بخش عمده‌ای از ناحیه غربی کشور، به ویژه ایالت راجستان و نواحی اطراف آن از میزان بارش کمی برخوردارند. در نتیجه این منطقه که قسمت وسیعی از آن را بیابان تار اشغال کرده است، خشک‌ترین ناحیه هندوستان است.

کوه‌های ویندهیا^۱ و رود نرمدا^۲ که در عرض کشور قرار گرفته‌اند،

1. Vindhya

2. Narmada

مرزی طبیعی بین دو بخش شمالی و جنوبی هندوستان ایجاد کرده‌اند. زیراً این خط بخش جنوبی شبه قاره قرار گرفته است که سرزمین هموار و وسیع مرکزی به نام فلات دکن را تشکیل داده است. در کناره‌های فلات دکن کوه‌های کم ارتفاع گات قرار گرفته‌اند. گات‌های غربی به موازات خط ساحلی کناره دریای عرب امتداد یافته‌اند و به ساحل نزدیک‌نند، در

مردمی افسار شتری را گرفته و از بیابان تار، که در غرب هندوستان واقع است، می‌گذرد.

حالی که گات‌های شرقی از دریا دورترند و دشت ساحلی وسیعی را در طول خط ساحلی جنوب شرقی در کناره خلیج بنگال به وجود آورده‌اند. دریای عرب و خلیج بنگال هر دو به سوی جنوب امتداد می‌یابند تا به اقیانوس هند برسند.

سرزمین هند سه گروه جزیره را هم شامل می‌شود. در خلیج بنگال در سمت شرقی جزایر وجود دارند که به اندونزی نزدیک‌ترند تا شبه قاره و عبارتند از جزایر آندامان^۱ و نیکوبار^۲. در دریای عرب و دور از ساحل جنوب غربی هند جزایر لاکادیو قرار دارند. تمام این جزایر ویژگی‌های آب و هوای حاره‌ای را دارند و توسط صخره‌های مرجانی و آب‌های گرم احاطه شده‌اند.

پوشش گیاهی

هندوستان نه تنها به دلیل جغرافیا، تاریخ و فرهنگش هویت ویژه‌ای دارد، بلکه تنوع چشمگیر اکوسیستم طبیعی آن نیز منحصر به فرد است. حدود پی‌گیاهان موجود در هندوستان بومی آن منطقه هستند که در مقایسه با سایر کشورهای بزرگ دنیا رقم قابل توجهی است. حدود ۴۵ هزار گونه گیاه در هندوستان وجود دارد. هندوستان که یکی از قدیمی‌ترین و

1. Andaman

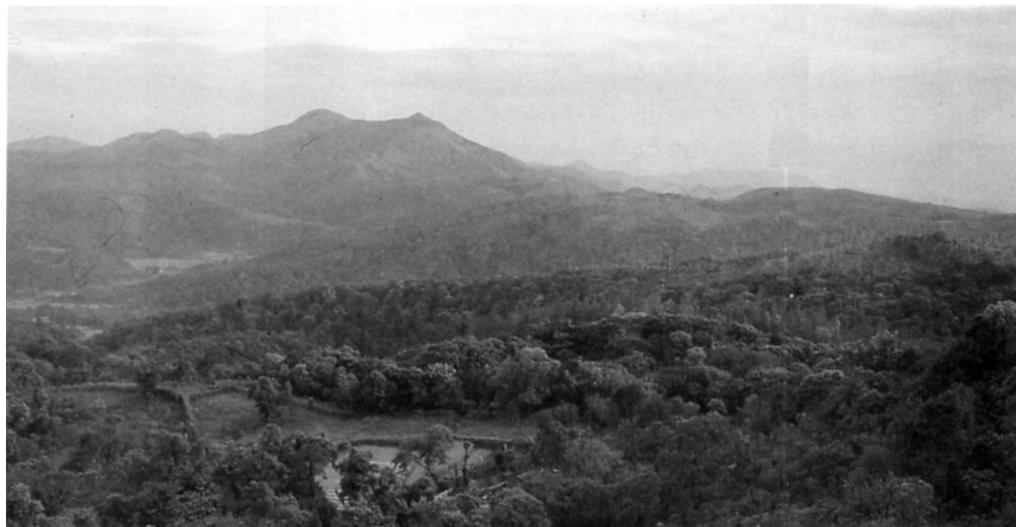
2. Nicobar

بزرگ‌ترین جوامع کشاورزی جهان است، به لحاظ تعداد گونه‌های گیاهان خوراکی نیز کشوری غنی به شمار می‌رود؛ در این کشور حدود ۱۶۶ گونه گیاه کشت می‌شود که مصرف غذایی دارند و ۳۲۰ گونه هم از خانواده‌های خودروی محصولات کشاورزی هستند.

گیاه‌شناسان شانزده نوع اصلی گیاه جنگلی را در هندوستان شناسایی کرده‌اند که تقریباً $\frac{1}{5}$ وسعت کشور را پوشش داده است. این پوشش گیاهی از جنگل‌های خودروی حاره‌ای و همیشه سبز جزایر آندامان و نیکوبار تا گات‌های غربی و ایالت‌های شمالی تا بوته‌زارهای خشک و آلپی مناطق مرتفع کوه‌های هیمالیا متفاوت است. در میان این دو نوع پوشش گیاهی، موقعیت بوم‌شناختی خاص هندوستان امکان رشد جنگل‌های خودروی تقریباً همیشه سبز، جنگل‌های برگ‌ریز مانسون، جنگل‌های خاردار، جنگل‌های نیمه حاره‌ای کاج و جنگل‌های معتدل کوهستانی را فراهم می‌آورد.

سه منطقه اصلی رشد جنگل‌های حاره‌ای عبارتند از جزایر آندامان و نیکوبار، گات‌های غربی و منطقه آسام در شمال شرق کشور. در این سه منطقه جنگل‌های حاره‌ای، گونه‌ها و توزیع گیاهان متفاوت است و فعالیت‌های انسانی بر تمام آن‌ها اثرات منفی گذاشته است. نیاز روزافزون

جنگل‌های خودروی
حاره‌ای زیبای
هندوستان نمونه‌ای از
پوشش‌های گیاهی
گوناگون این سرزمین
است.

به زمین‌های کشاورزی و قطع زیاد درختان جنگلی، جنگل‌های باقیمانده را در معرض خطر نابودی قرار داده است و این خطر وجود دارد که از این جنگل‌ها فقط تکه‌های کوچکی باقی بماند. مثل همان اتفاقی که در ایالت پرجمعیت اریسه^۱ (در جنوب کلکته) رخ داد.

گات‌های غربی گونه‌های گوناگونی از درختان را شامل می‌شود که ارزش اقتصادی زیادی دارند و از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به صندل سرخ و ساج اشاره کرد. در اغلب مناطق این کوهستان‌ها قطع بسیاری قطع شده و جنگل‌ها را برهنه کرده است. در مناطقی که درختان بسیاری قطع شده و منطقه از درخت برهنه شده است، نی‌های خیزران به فراوانی رشد کرده‌اند.

در شمال شرقی هندوستان (شامل ایالت‌های آسام، ناگالند، مانیپور، میزورام، تریپورا و مگھالایا) پوشش انبوی گیاهان حاره‌ای از کناره دریا تا ارتفاع ۸۱۰ متری رشد کرده است. این رشد جنگل‌مانند معمولاً از جنگل درختان همیشه سبز و تقریباً همیشه سبز خودرو، جنگل درختان برگ‌ریز مانسون (بعد از باران‌های مانسون سبز می‌شوند)، جنگل درختان ساحلی (در کناره رودخانه و دریاچه‌ها می‌رویند)، باتلاق‌ها و سبزه‌زارها متفاوت است.

در جزایر آندامان و نیکوبار جنگل‌های خودروی حاره‌ای با درختان همیشه سبز و تقریباً همیشه سبز و جنگل‌های مانسون وجود دارند. گرچه این جنگل‌ها در جزایر واقع در اقیانوس روییده‌اند اما وسعت و تنوع گیاهان آن‌ها با جنگل‌هایی که در سرزمین اصلی هندوستان وجود دارند، تفاوت زیادی ندارد.

در مناطق پرجمعیت هندوستان جنگل‌های باقیمانده وسعت کمی دارند. تقریباً تمام وسعت جلگه رود گنگ زیر کشت محصولات غذایی رفته و گیاهان وحشی خودرو بسیار ناچیزند. کشاورزی در فلات دکن نیز بسیار رایج است، اما مناطق کوچکی از بوته‌زارها و جنگل‌های برگ‌ریز در مناطقی که مورد کشت و زرع قرار نگرفته‌اند، وجود دارند.

1. Orissa

تنوع جانوری

هندوستان یکی از دوازده مرکز بزرگ تنوع زیست‌شناختی در سراسر جهان است. علاوه بر ۴۵ هزار گونه گیاه موجود در این سرزمین، ۸۱۰۰ گونه جانوری شامل ۳۹۶ گونه از پستانداران، ۱۲۲۸ گونه از پرندگان، ۴۴۶ گونه از خزنده‌گان و ۲۰۴ گونه از دوزیستان در این منطقه زندگی می‌کنند. فقط سه درصد پستانداران ساکن در هندوستان بومی این منطقه هستند، در حالی که چهارده درصد پرندگان، ۳۲ درصد خزنده‌گان و ۶۲ درصد دوزیستان بومی‌اند.

هر چند جمعیت پستانداران بزرگ هندوستان به اندازه آفریقا متعدد و متنوع نیست، اما هندوستان حاستگاه تعداد زیادی از جانوران بزرگ وحشی از جمله فیل آسیایی، بیر، کرگدن‌های تک‌شاخ، شیر آسیایی، پلنگ، بوفالوی وحشی، یوزپلنگ، خوک خرطوم‌دار، بز کوهی، آهو و گوزن است. جمعیت ببرهای هندوستان که در سال ۱۹۷۲ جمعیتی کمتر از دو هزار قلاده داشت، با حمایت‌های مؤثر در حال حاضر به چهار هزار قلاده رسیده است.

بسیاری از گونه‌های میمون‌ها و سایر نخستیان در هندوستان زندگی می‌کنند. در حال حاضر بیشترین آن‌ها میمون‌های رزووس^۱ هستند که در میان بسیاری از جوامع انسانی زندگی می‌کنند و غالباً بر سر جا و غذا با انسان‌ها به رقابت می‌پردازند.

تمساح‌ها و گاریال^۲‌ها (نوعی تمсاح که خاص هندوستان است) روزگاری به فراوانی وجود داشتند ولی امروزه به دلیل شکار بی‌رویه و از بین رفتن زیستگاه‌ها، نسلشان رو به انقراض است. از خزنده‌گان دیگر موجود در هندوستان می‌توان به مارهای کبرا، مارهای آبی و اژدرمار اشاره کرد.

تعداد پرندگان بسیار زیاد است که از آن جمله می‌توان به قرقاول، مینا، طوطی دم‌دراز، نوک شاخی، لکلک گرسیری، لکلک، درنا، نوک قاشقی، ماهی خورک و طاووس تماشایی هندی که پرندهٔ ملی محسوب می‌شود، اشاره کرد.

پارک ملی کوربیت:^۱ از شکار ببرها تا محافظت آن‌ها

در اوایل قرن بیستم، وجود یک ببر آدمخوار در روستاهای بخشی دورافتاده در شمال هند موجی از ترس و وحشت ایجاد کرده بود. ببر در حوالی روستاهای کمین می‌کرد و هنگامی که انسانی را که به تنها یی عبور می‌کرد، می‌دید به او حمله می‌کرد. تلاش‌های مکرر مسئولان منطقه‌ای برای گرفتن یا کشتن ببر با شکست روبرو شد. سرانجام یک شکارچی معروف انگلیسی به نام جیم کوربیت، این قضیه را شنید و به آن روستا رفت. او توانست رد این آدمخوار گریزپا را بیابد، او را پیدا کند و با شلیک گلوله از پا درآورد.

چند دهه بعد از این ماجرا، هنگامی که به دلیل شکار ببرها و از بین رفتن زیستگاه‌های جنگلی آن‌ها در نتیجه گسترش زمین‌های کشاورزی، تعداد ببرهای هندی رو به کاهش گذاشت، طرفداران محیط زیست در هندوستان نگران انقراض احتمالی نسل این گربه‌سانان بزرگ شدند. در نتیجه، دولت هند برای حفاظت از ببرها زیستگاه‌های خاصی را طراحی کرد. از میان این زیستگاه‌ها می‌توان به پارک ملی کوربیت اشاره کرد که در نزدیکی محل کشته شدن ببر آدمخوار قرار دارد. در سال‌های اخیر پژوهه هندوستان در مورد ببرها سبب گسترش مناطق حفاظت شده برای زندگی ببرها در مناطق مختلف کشور شده است.

پناهگاه ببرهای خطرناک در یکی از مناطق متعددی که برای حفاظت از آن‌ها ایجاد شده است.

آب دریاها در کنار خط ساحلی هندوستان از نظر صنعت ماهیگیری بسیار غنی است و سالانه در حدود ۱/۵ میلیون تن ماهی صید می‌شود. پنج گونه از لاکپشت‌های دریایی نیز در آب‌های هندوستان یافت می‌شوند ولی تعداد آن‌ها، طی سال‌های اخیر، به نحو چشمگیری کاهش یافته است.

گرچه دمای آب دریا برای رشد مرجان‌ها به اندازه کافی گرم است، مرجان‌ها فقط در چند بخش از کناره ساحلی هندوستان یافت می‌شوند. به دلیل ورود رودهای متعدد و رسوبات همراه آن‌ها و نیز ریزش آب شیرین به آب‌های ساحلی است که مرجان‌ها نمی‌توانند در اکثر مناطق ساحلی رشد کنند. اما صخره‌های مرجانی وسیعی در جزیره آندامان، نیکوبار و جزایر لاکادیو یافت می‌شوند که به دلیل دور بودن آن‌ها از مصب رودخانه‌هاست.

حیات‌وحش در شبے قاره هندوستان منحصر به فرد است و دوستداران طبیعت را شیفته خود ساخته است. از نظر هندوها، حیات به هر شکلی مقدس است و رحم کردن به تمام جانوران از اصول اساسی دین هندوست. طرفداران محیط زیست، گروه‌های ملی حمایت از حیات‌وحش و خود مردم هند متحده‌اند تا از پوشش گیاهی و تنوع جانوری ویژه شبے قاره حفاظت کنند. از زمان استقلال هندوستان در سال ۱۹۴۷، دولت هندوستان هفتاد پارک ملی و بیش از چهارصد منطقه حفاظت شده تأسیس کرده است.

آب و هو

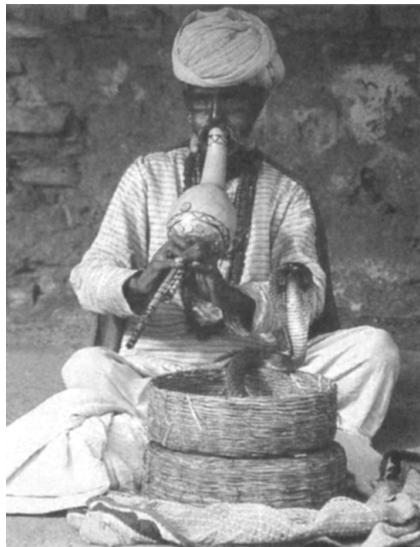
کوه‌های هیمالیا شبے قاره هندوستان را از بقیه قسمت‌های آسیا جدا می‌کند، در نتیجه، آب و هوای سرزمین هند متنوع و متفاوت از بقیه آسیاست. بسیاری از اقلیم‌شناسان آب و هوای هندوستان را به علت تغییرات ناگهانی که آثار فراوان و شدیدی به بار می‌آورد، خشن خوانده‌اند. برای مثال، می‌توان به چگونگی شروع باران‌های مانسون اشاره کرد: در آسمانی آبی بر فراز سرزمینی تشن، ناگهان ابرهای

مارهای کبرای هند

مارهای کبرا، مارهایی سمی هستند که به دلیل نقاب گردنی سحرآمیزان و استفاده افسونگران مارها از آنها شهرت یافته‌اند. اندازه مارهای کبرا هندی تا حدود ۱۸۰ سانتیمتر می‌رسد. مارهای کبرا هر سال سبب چندین مورد مرگ انسان‌ها می‌شوند. این قضیه تا حدی به دلیل روش پذیرش مارهای کبرا در میان جوامع انسانی است. طبق نوشتۀ استانی ولپرت «خانه‌هایی که در آنها یک خانواده مار کبرا زندگی می‌کند به ندرت از وجود این مارها شکایت می‌کنند، زیرا گمان می‌کنند این مارهای نقابدار برای زنان در سن باروری شگون دارند... تمام کودکان هندی خیلی زود یاد می‌گیرند که هیچ وقت دستشان را زیر رومیزی نکنند یا داخل یک کشو تاریک فرو نبرند.»

مارهای کبرا هندی ناحیۀ زیر سرشاران را پهن می‌کنند که روی آن شکلی شبیه نقاب وجود دارد. پهن شدن زیر سر و باز شدن نقاب به علت انبساط دندنهای ایجاد می‌شود و به منظور ترساندن دشمنان است. افسونگران مار، مارهای کبرا را آزار می‌دهند تا آنها را وادار کنند به صورت عمودی بایستند

یک افسونگر مار که مار کبرا را در حالت عمودی نگه داشته است.

و نقابشان را بگشایند. این افسونگران از حرکات نوسانی و سایر حرکت‌ها استفاده می‌کنند تا مار را وادار کنند همراه آنها حرکت کند و خود را برای گریدن آماده سازد. برخلاف گمان مردم، مارهای کبرا به صدای ساز افسونگر توجه نمی‌کنند، زیرا قادر به شنیدن صدای ایی با فرکانس بالا نیستند. یک افسونگر موفق هیچ وقت نگاهش را از مار برنمی‌دارد، زیرا باید همواره مراقب گزش مار باشد و افسونگر ماهر و سریع همیشه می‌تواند از گزش مار در امان بماند، زیرا حمله و یورش مار کبرا نسبتاً آهسته است.

بسیار بزرگی پدیدار می‌شوند. این ابرها ناگهان شروع به بارش شدیدی دارند که همراه با بادهای پرقدرت بلافاصله سبب طغیان رودها و به راه افتادن سیلاب‌های وسیع و تغییرات زیاد درجه حرارت و وزش باد می‌شود.

گرچه به نظر می‌رسد که هوای هندوستان یا گرم و خشک باشد یا گرم و شرجی، اما در واقع آب و هوای هندوستان چهار فصل کاملاً مشخص دارد. طبق توصیف سازمان هواسناسی هندوستان این فصل‌ها عبارتند از زمستان نسبتاً خشک که بادهای شمالی سبب کاهش درجه حرارت می‌شوند (از ماه دسامبر تا فوریه)، تابستان خشک (از ماه مارس تا می) که هوا بسیار گرم می‌شود و باران نمی‌بارد، زمان وزش بادهای مانسون از جنوب غرب (از اوایل ماه مه یا اوایل ماه ژوئن که تا ماه اکتبر ادامه دارد) که ابرهای بارانزای عظیم از روی دریای عرب به سوی هندوستان می‌روند و سبب ریزش باران و طوفان و عقب رفتن مانسون (ماه‌های اکتبر و نوامبر) می‌شوند که باران بیشتری از شمال شرق به همراه می‌آورند. باران‌های مانسون بارزترین جنبه آب و هوایی شبه قاره هستند. این باران‌ها در بسیاری از بخش‌های هندوستان اهمیتی حیاتی دارند. مانسون‌ها ابتدا به بخش پایانی شبه قاره می‌رسند، در حدود اوایل ماه مه در جنوب هند ظاهر می‌شوند و به تدریج به سمت شمال پیش می‌روند. مردم ناحیه کشمیر — که در انتهای شمال غربی کشور واقع شده است — تا اوایل ژوئیه از باران‌های مانسون بی‌بهره‌اند. در سال‌های عادی تقریباً در اغلب بخش‌های کشور باران‌های مانسون به مدت سه ماه ادامه دارد. هر روز تقریباً در زمان مشخصی باران آغاز می‌شود و زمین‌ها را سیراب می‌کند و رودخانه‌ها را لبریز می‌سازد. سیلاب‌های موقت روتاستها و شهرها را در بر می‌گیرد و سپس متوقف می‌شود. خورشید نمایان می‌شود و به مدت چند ساعت، همه چیز بخار می‌شود تا زمانی که باران دوباره آغاز شود. با ادامه باران‌های مانسون، رودخانه‌هایی که چند هفته قبل عبور از آن‌ها با پای پیاده ممکن بود به سیلاب‌هایی وسیع و خروشان تبدیل می‌شوند.

بادهای مانسون همیشه ریزش باران فراوانی را در بخش جنوب غربی هندوستان باعث می‌شوند، به همین دلیل گات‌های غربی و ایالت‌های ساحلی مثل کرالا^۱ تمام سال سرسیز هستند. اما بعضی سال‌ها مانسون به بخش‌های شمال غربی کشور نمی‌رسد که عواقب فاجعه‌باری برای کشاورزان به دنبال دارد. در بیابان تار ممکن است هیجده ماه بگذرد و حتی قطره‌ای باران نبارد. هرگاه مانسون به منطقه‌ای نرسد، محصولات کشاورزی به علت نبود آب از بین می‌روند و بسیاری از مردم و تعداد زیادی از حیوانات با گرسنگی مواجه می‌شوند. از طرف دیگر، باران‌های مانسون معمولاً سبب بروز سیل می‌شوند که ممکن است یک روستای کامل را تخریب و انسان‌ها و حیوانات زیادی را غرق کند.

شهرها

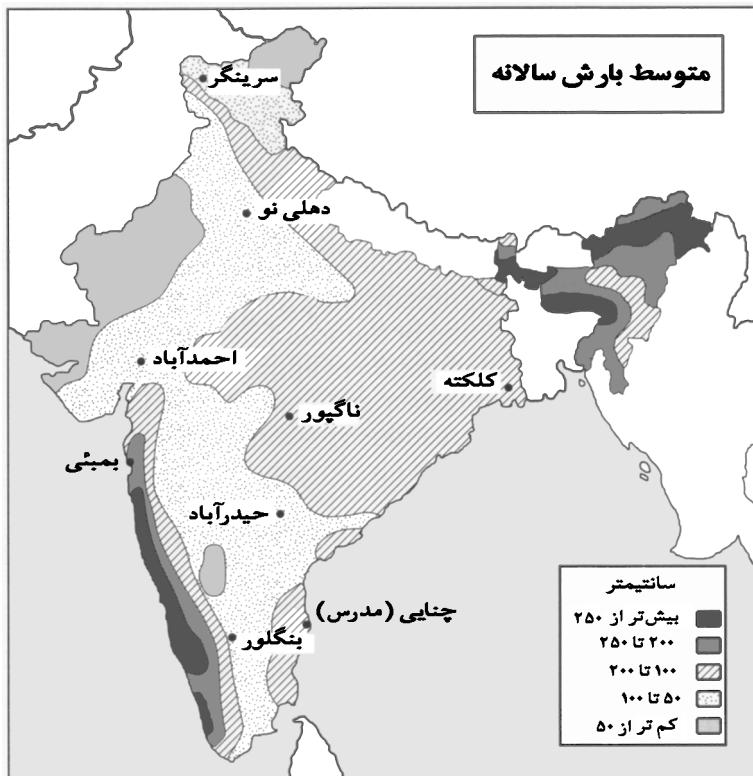
اگرچه $\frac{3}{4}$ مردم هند در روستاهای زندگی می‌کنند، شهرها حدود پانصد میلیون نفر را در خود جای داده‌اند. ۲۲ شهر در هندوستان جمعیتی بیش از یک میلیون نفر دارند و از این میان هفت شهر واقعاً پرجمعیت است.

بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر هندوستان کلکته است که در ایالت بنگال در شمال شرقی کشور قرار گرفته است. کلکته که پایتخت پیشین دولت بریتانیا در هند بود، برای جمعیتی در حدود $2/5$ میلیون نفر طراحی شده ولی در حال حاضر دوازده میلیون نفر را در خود جا داده است.

دومین شهر بزرگ هندوستان بمیئی است که در کناره ساحل غربی قرار گرفته و به دروازه هندوستان معروف است. این شهر که در غرب هندوستان واقع شده است، پایتخت تجاری کشور و بزرگ‌ترین شهر تولیدکننده فیلم سینمایی در سراسر جهان است.

دهلی نو، پایتخت هندوستان و سومین شهر بزرگ کشور است که

1. Kerala

شامل دهلی نو و دهلی قدیم است. دهلی قدیم در قرن هفدهم پایه‌گذاری شد و دارای دروازه‌ها، بازارهای پرازدحام و کوچه‌های باریک است که گواهی بر قدیمی بودن این شهر است. دهلی نو شهری است که با خیابان‌های پهن و مشجر طراحی شده و مناطقی برای بازرگانی مدرن، ادارات دولتی و ساختمان‌های مسکونی در آن پیش‌بینی شده است.

بنگلور¹ مرکز ایالت مرکزی - جنوبی کارناٹاکاست که جمعیتی حدود شش میلیون نفر دارد. بنگلور یکی از شهرهای جهان است که سرعت رشد بسیار بالایی دارد. در این شهر صنعت نرم‌افزارهای رایانه‌ای در سطح جهانی وجود دارد و بعضی این شهر را «درۀ سیلیکون

1. Bangalore

چاندی چوک که روزگاری یکی از ثروتمندترین نواحی خرید جهان بود، نمایانگر زندگی در شهر دهلی قدیم است.

هندوستان^۱ می‌نامند. این شهر به دلیل صنایع الکترونیک و مُد نیز مشهور است.

چنایی که قبلاً مَدْرَس نام داشت، مرکز یکی از ایالت‌های جنوبی هند به نام تامیل نادو است. این شهر با جمعیتی بیش از پنج میلیون نفر یک بندر دریایی امروزی است که ریشه‌های باستانی دارد و مربوط به دوران دراویدی‌هاست.

احمدآباد مرکز ایالت گجرات در غرب هندوستان است. این شهر ۴/۸ میلیون نفر جمعیت دارد و مرکز نساجی و بازرگانی و دومین شهر مهم غرب کشور (بعد از بمبئی) است.

حیدرآباد، مرکز ایالت آندرا پرادش است که جمعیت آن ۴/۲ میلیون نفر است.

۱. نام دره سیلیکون نخستین بار به ناحیه‌ای در جنوب شرقی سانفرانسیسکو اطلاق شد که شرکت‌های کامپیوتری در آن متمرکز بودند.

